

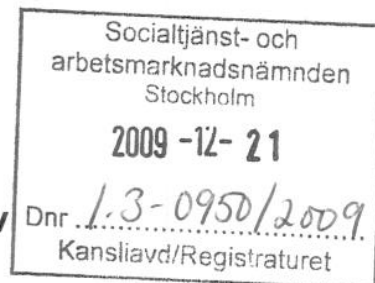
BESLUT

Datum
2009-12-16

Beteckning
7012-09-064968

Socialavdelningen
Maria Lindberg
08-785 43 29

Stockholms stad
Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden
Fack
106 64 Stockholm

**Tillsyn enligt 13 kap. 2 § socialtjänstlagen (SoL), av
Stegsholms behandlingshem**

Beslut

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden i Stockholm uppfyller inte lagstiftningen och dess intentioner i vissa av de delar som tillsynen avser. Länsstyrelsen riktar därför kritik för följande brist¹:

- Att dokumentationen inte förs i enlighet med gällande lagstiftning. Behandlingsplaner finns inte upprättade för var och en som är inskriven på Stegsholm. En rutin behöver införas som säkerställer att dokumentationen förs i enlighet med gällande lagstiftning.

Avseende följande brist riktas ingen kritik

- Verksamheten behöver införa rutiner för att dokumentera om de inskrivna har barn och om de i så fall är vårdnadshavare.

I övrigt uppfyller Stegsholm lagstiftningen och dess intentioner i de delar som tillsynen avser.

Den 20 maj 2009 beslutade riksdagen att tillsynen av socialtjänsten ska föras över från länsstyrelserna och samordnas vid Socialstyrelsen från och med 1 januari 2010. Beslutet innebär att tillsynen över socialtjänsten och länsstyrelsens tillståndsgivning till enskilda verksamheter enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) förs över till Socialstyrelsen.

Huvudmannen ska därför redovisa till **Socialstyrelsen, Regionala tillsynsmyndigheten, 106 30 Stockholm**, senast 25 januari 2010 vilka åtgärder som har vidtagits för att komma till rätta med de påtalade bristerna.

För handläggning

Eva Sandberg

För kännedom

Gillis. H.

¹ De förhållanden som identifierats vid granskning och som inte överensstämmer med lagstiftning och dess förarbeten, förordning, föreskrifter, allmänna råd, rättspraxis och JO:s uttalanden

BESLUT

Datum
2009-12-16

Beteckning
7012-09-064968

Länsstyrelsen avslutar ärendet. Socialstyrelsen kommer att följa upp beslutet under 2010

AnneMarie Danon
Socialdirektör

Maria Lindberg
socialkonsulent

Kopia till:
Föreståndaren
Socialtjänstförvaltningen, Stockholms boende och behandlingsenhet för vuxna.
Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet Stockholm

LÄNSSTYRELSEN I STOCKHOLMS LÄN

Socialavdelningen
Maria Lindberg
08-785 43 29

Tillsynsresultat

Datum
2009-12-16

Beteckning
7012-09-064968

Stockholms stad
Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden
Fack
106 64 Stockholm

Sammanfattning av tillsynens resultat

Stegsholm uppfyller delvis lagstiftningen och dess intentioner vad gäller att bedriva en vård med god kvalitet när det gäller kravet om personalens kompetens, system för kvalitetssäkring, dokumentation samt metoder.

Det finns brister avseende hur dokumentationen förs i verksamheten. Dokumentationen sker inte i enlighet med gällande lagstiftning. Behandlingsplaner saknas i samtliga granskade akter och det går inte att följa processen med hjälp av journalanteckningarna.

Stegsholm har en metodik för att på ett systematiskt sätt utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten.

Stegsholm har rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda missförhållanden i verksamheten.

På Stegsholm är klienten delaktig i planering, uppföljning och har möjlighet att påverka behandlingen. Det finns ett system för brukarmedverkan och det finns ett system för att tillvarata klienternas synpunkter på vården.

Stegsholm har förutsättningar för att uppfylla de inskrivna klienternas behov av hälso- och sjukvård.

Stegsholm har rutiner för att klienterna ska kunna ta emot sina barn och närstående. De inskrivna klienternas barn kan dock göras tydligare genom att synas i dokumentationen.

Stegsholm har en kontinuerlig samverkan med remittent för planering och uppföljning av behandlingen och samverkar med interna och externa aktörer i de fall verksamheten inte kan tillgodose klientens behov inom den egna verksamheten,

Bakgrund till tillsynen

Regeringen har gett Socialstyrelsen och länsstyrelserna i uppdrag att öka antalet tillsynsinsatser samt utveckla tillsynen av missbruks- och beroendevården under

Tillsynsresultat

Datum
2009-12-16

Beteckning
7012-09-064968

2008-2010. Tillsynen syftar till att öka säkerheten, kvaliteten och likvärdigheten i de vård och behandlingsinsatser som kommuner och landsting tillhandahåller.

De brister och missförhållanden som påtalas i huvudmännens verksamhet ska åtgärdas enligt en tidsplan som beslutas och följs upp av länsstyrelsen. All genomförd tillsyn ska sammanställas i en för länsstyrelserna och Socialstyrelsen gemensam rapport som överlämnas till regeringen den 1 mars 2011.

En del av regeringens uppdrag handlar om att utöva verksamhetstillsyn av samtliga HVB/behandlingshem som erbjuder frivillig institutionsvård.

I tillsynen har länsstyrelserna att besvara följande nyckelfrågor:

- Bedrivs vården med god kvalitet när det gäller personalens kompetens, system för kvalitetssäkring, dokumentation samt metoder?
- Finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda missförhållanden i verksamheten?
- Är klienten delaktig i planering och uppföljning och har möjlighet att påverka behandlingen?
- Får klienten sina behov av hälso- och sjukvård tillgodosedda under placeringen?
- Hur uppmärksammas barns och närståendes situation?
- Finns brister i samverkan som innebär att personer med missbruk eller beroende inte får sina vårdbehov tillgodosedda?

Tillvägagångssätt

Länsstyrelsen genomförde den 15 oktober 2009 besök på Stegsholm. Vid besöket intervjuades föreståndaren, en person ur behandlingspersonalen. Tre av de inskrivna klienterna intervjuades var för sig och tio journaler granskades. Efteråt har två handläggare intervjuats på telefon.

Länsstyrelsen har tagit del av följande material från Stegsholm;

- Mål- och programdokument
- Stockholm HVB Vuxna kvalitetsgaranti
- Dokument om kvalitetssäkring
- Kvalitetsmatris
- Resultat av brukarundersökning 2008
- Brukaranalys 2008
- Åtgärdsplan och arbetsrutiner rörande; konflikter, sexuellt ofredande/utnyttjande eller trakasserier, suicidnära klienter samt beslag av alkoholhaltiga drycker.
- Regler för de inskrivna
- Verksamhetsberättelse 2008
- Verksamhetsplan 2009
- Stegsholms värdegrund
- Regler för anställda på Stegsholm

TillsynsresultatDatum
2009-12-16Beteckning
7012-09-064968

- Beredskapsplan för olika allvarliga händelser såsom brand, strömavbrott etc.
- Checklistor för inskrivning och dokumentation
- Klagomålsrapport
- Vad som gäller för barn och anhöriga till de inskrivna på Stegsholm
- Checklista för introduktion av nyanställd personal

Intervjuguides, enkäter och den mall för aktgranskning som använts vid tillsynen har tagits fram av en nationell projektgrupp med representanter för olika länsstyrelser.

Vid en brukarhearing som arrangerades av länsstyrelsen i februari 2009 lyftes följande kriterier fram som viktiga för en god kvalitet på vård- och behandlingsinsatser: personalens kompetens, bemötandet – att bli sedd som unik individ, bra planerad utsluss från behandlingshem samt att uppföljning görs av behandlingens effekter. Länsstyrelsen har i tillsynen uppmärksammat dessa kriterier.

Tillsynen genomfördes gemensamt med Socialstyrelsens regionala tillsynsenhet. Socialstyrelsen granskade Stegsholms hälso- och sjukvårdsinsatser. Socialstyrelsens iakttagelser redovisas i särskilt beslut.

Föreståndaren har kommunicerats Länsstyrelsens sammanställning av tillsynen och getts möjlighet att faktagranska och lämna kommentarer till underlaget.

Verksamhetsbeskrivning

Stegsholm är ett offentligt bedrivet hem för vård och boende beläget i Haninge kommun. Huvudman är socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden i Stockholms stad. Verksamheten har 22 platser på institutionen samt tre utslussplatser i lägenheter. De 25 platserna är avsedda för manliga opiatmissbrukare i läkemedelsassisterad behandling i samarbete med beroendevården i Stockholms län. Stegsholm ingår som vårdgivare i ITOK (integrerat team för opiatberoende kriminalvårdsklienter), ett samarbete mellan Beroendecentrum Stockholm och kriminalvården region Stockholm. Teamet har till uppgift att utreda opiatberoende klienter inom kriminalvården, inleda behandling och koordinera insatserna från kriminalvården, socialtjänsten och Beroendecentrum. Den psyko-sociala behandlingen har sin grund i KBT (kognitiv beteendeterapi). Placering sker enligt SoL (socialtjänstlagen), LVM § 27 (lagen om missbrukare i vissa fall) och personer som av domstol blivit dömda till vårdvistelse. Medianåldern var vid Länsstyrelsens besök 38 år och den genomsnittliga vårdtiden de senaste 12 månaderna var 3 månader. Stegsholm har de senaste tolv månaderna haft 47% fullföljda vårdtillfällen.

Tillsynsresultat

Datum
2009-12-16

Beteckning
7012-09-064968

Behandlingsprogrammet sker i tre steg;

- Drogkunskap/beroendelära sett ur ett Bio-Psyko-Socialt perspektiv
- Kognitivt behandlingsarbete
- Återkopplingsgrupp/eftervård

Redovisning av tillsynen

Kvalitet

Länsstyrelsens fokus för granskningen är om vården bedrivs med god kvalitet när det gäller personalens kompetens, system för kvalitetssäkring, dokumentation samt metoder.

Tillämplig lagstiftning

3 kap 3 § SoL

"Insatser inom socialtjänsten skall vara av god kvalitet. För utförande av socialnämndens uppgifter skall det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Kvaliteten i verksamheten skall systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.

11 kap. 5 § SoL

"Handläggningen av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om stödinsatser, vård och behandling ska dokumenteras. Dokumentationen ska utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Handlingar som rör enskildas förhållanden ska förvaras så att obehöriga inte får tillgång till dem."

3 kap. 5, 12 §§ socialtjänstförordningen

SOSFS 2003:20 (S) "Hem för vård eller boende", 2 kap 1,2 §§, 4 kap. 1-4 §§, 5 kap. 1 §

SOSFS 2006:5 (S) "Dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enl. SoL, LVU, LVM och LSS", 1 kap. 1-2 §§, 6 kap. 1-2 §§

SOSFS 2006:11 (S) "Ledningssystem för kvalitet i verksamhet enligt SoL, LVU, LVM och LSS."

Personal

Föreståndaren har titeln institutionschef. Han blev socionom 1975 och har sedan dess arbetat inom missbruksvården. Han har arbetat som föreståndare sedan 1986 och på Stegsholm sedan 1993. Han har gått olika utbildningar i ledarskap och handledning.

TillsynsresultatDatum
2009-12-16Beteckning
7012-09-064968

Sju personer är anställda som behandlingsassistenter vilka samtliga har en grundläggande social utbildning. Av dessa arbetar en 50% och övriga heltid. Två av behandlingsassistenterna är alkohol och drogterapeuter och en är addictolog/gruppterapeut. Två av behandlingsassistenterna har pågående utbildning till kognitiv terapeut steg 1. En behandlingsassistent är socionom. Hela personalgruppen har gått en ettårig utbildning i KBT (kognitiv beteendeterapi) samt fem poäng KBT anordnad av Stockholms stad. Alla har utbildning i MI (motivational interveiwng) och MAPS (monitoring area and phase system).

Stegsholm har ingen personal med specialistkompetens utan de arbetar i nära samverkan med kriminalvården, socialtjänsten, beroendemottagningar och ITOK. Alla inskrivna har tillgång till specialister via sin beroendemottagning och/eller frivården.

Bemanningen dagtid (klockan 8-17) är sju personer och kvällstid (klockan 17-22) en person ur personalgruppen. Nattetid finns en aktiv beredskap som innebär att den som har jour ska vara på plats inom 45 minuter. Denna beredskap är tillgänglig för klienterna. Vidare finns en securitetsvakt som rondderar vid två tillfällen/natt. Stegsholm har också en krisgrupp som kan inkallas om något allvarligt skulle inträffa.

Nyanställd personal introduceras enligt en skriftlig introduktionsplan och går dubbelt med erfaren personal under tre arbetspass (dag/kväll/natt).

Vid det årliga utvecklingssamtalet som institutionschefen har med personalen går de igenom den anställdes behov av fortbildning, detta dokumenteras i en skriftlig individuell fortbildningsplan.

Med anledning av den utbildning personalen fått, har personalen från i år valt att ha intern handledning/utbildning med KBT-terapeut en gång i månaden. Detta för att KBT och MI ska genomsyra verksamheten och implementeras i ett gemensamt förhållningssätt i behandlingsarbetet. Tidigare hade personalen extern handledning.

Nya forskningsresultat fångas upp och återförs till övrig personal utifrån intresseområde. Exempelvis har en ur personalgruppen fokus på nyheter inom KBT-området. Stegsholm prenumererar på olika facktidskrifter och köper in facklitteratur efter behov.

För att säkerställa att det är tillräcklig bemanning har Stegsholm tillgång till timvikarier och sommarvikarier. Vid personalintervjun framkom att det för tillfället är anställningsstopp från Stockholms stad, Stegsholm väntar på personal som blivit övertalig då andra behandlingshem har lagt ner, men dessa har inte kommit ännu.

Tillsynsresultat

Datum
2009-12-16

Beteckning
7012-09-064968

Två av tre intervjuade klienter menar att personalen har rätt utbildning, den tredje anser att majoriteten av personalen har rätt kompetens. Två tycker också att bemanningen är tillräcklig medan en tycker att personalgruppen är för liten.

De intervjuade socialsekreterarna var båda nöjda med personalens kompetens.

System för kvalitetssäkring

Målet med verksamheten är att klienterna, genom Stegsholms program ska få:

- Stabilitet i drogfrihet
- Möjlighet till personlig utveckling
- Möjlighet att behålla ett framtida boende
- Möjlighet att få och behålla ett arbete alternativt studera
- Ett ökat intresse för en aktiv och meningsfull fritid.

För att följa upp behandlingens effekter får alla som genomgått programmet göra en utvärdering vid utskrivning och/eller i november varje år. Denna görs av en extern person och sammanställningen diskuteras sedan i personalgruppen då man också jämför årets resultat med tidigare resultat. Länsstyrelsen har tagit del av utvärderingen från 2008, överlag är klienterna nöjda med den behandling de fått. MAPS-out håller på att introduceras och institutionschefen hoppas få ut mycket av detta för att mäta resultatet på individnivå. Alla som genomgått behandling erbjuds eftervård en gång i veckan vilket också kan ses som en individuppföljning. Institutionschefen har försökt få till stånd en extern utvärdering av behandlingens effekter, men inte hittat någon som varit intresserad av att genomföra en sådan undersökning.

På Stegsholm finns en kvalitetsmatris och en värdegrund som är under ständig diskussion för att säkra kvaliteten i verksamheten. Av kvalitetsmatrisen framgår t.ex. vilka tjänster som erbjuds, kvalitetsfaktorer (kvalitetsmått) för verksamheten, vilka insatser/aktiviteter man åtar sig att utföra för att uppnå kvalitetsfaktorerna samt hur uppföljning ska ske (mätsätt). Detta menar ledning och personal, är grunden för hela arbetet och alla deltar. Vid varje APT diskuteras förändringar och det bestäms datum för utvärdering av förändringen. Kvalitetsmatrisen uppdateras minst en gång per år och hela personalgruppen deltar vid tillfället. Värdegrunden innehåller de etiska grundregler som är basen för arbetet på Stegsholm och tar upp områden som respekt, människovärde och bemötande.

Stegsholm har rutiner för att hantera klagomål och synpunkter både muntligt och skriftligt. Muntliga klagomål/synpunkter kan framföras på husmöten och stormöten och de skriftliga vid brukarundersökning, nöjd-kund blankett samt en särskilt framtagen klagomålsblankett med tillhörande klagomålslåda. Det finns även möjlighet att framföra synpunkter/klagomål direkt till personalen. De

TillsynsresultatDatum
2009-12-16Beteckning
7012-09-064968

synpunkter /klagomål som kommit in till verksamheten förvaras i en särskild pärm och återkopplas snarast till den/de som framfört synpunkter/klagomål.

Institutionschefen menar att Socialstyrelsens nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård är implementerade och att Stegsholm arbetar efter dessa. Personalen säger sig känna till de nationella riktlinjerna.

De intervjuade klienterna vet alla var och hur de kan framföra synpunkter/klagomål.

Ingen av de intervjuade socialsekreterarna känner till om och i så fall hur Stegsholm säkrar kvaliteten i behandlingen. Den ena kände till hur verksamheten utvärderar behandlingens resultat.

Dokumentation

Akterna förvaras i ett låst skåp i ett låst rum. Journaler förs både på papper och databaserat. Enligt institutionschef och personal skrivs journaler enligt den lagstiftning som finns. Det finns skriftliga rutiner för hur journalerna ska föras. Institutionschefen ser det som sin uppgift att följa upp att dokumentationen går rätt till men menar också att det finns en viss "tröghet" från personalen att dokumentera.

Datasystemet heter ALP och är ett journalföringssystem som är gemensamt för Stockholm stads verksamheter. Systemet innehåller alla delar som behövs för att ha en korrekt journalföring. Det innehåller försättsblad med personuppgifter, nio olika behovsområden som är kopplade till MAPS-in och en handlingsplan. Behovsområdena är uppdelade i specificerade behov, förväntade resultat, insatser och uppföljning. Behovsområdena har huvudrubriker såsom "få stöd i att bo själv" och därefter nedbrutna till individnivå. Vidare finns utrymme att föra journalanteckningar och särskilt utrymme att fylla i uppgifter om anhörig och en uppföljningsavdelning.

Just nu pågår en aktiv utbildning/uppföljning för att genomföra MAPS-in på samtliga klienter. Genom MAPS-in utreder man vad som ska ske under behandlingstiden och detta ska resultera i en detaljerad behandlingsplan.

I pappersakten förvaras inskrivningsblankett, ordningsregler, beslut från remittent, vårdplaner, urinprovslistor etc.

Länsstyrelsen har granskat tio akter. Behandlingsplaner upprättade i enlighet med SOSF 2003:20 saknas i samtliga akter. Alla akter har två eller tre behovsområden, det står vad som ska genomföras men inte när. Målen och insatserna är lika för alla. Det finns en standardiserad mening som visar med vilka planen ska följas upp, men inte när. Den huvudsakliga dokumentationen förs under journalanteckningar. Av journalen framgår när insatsen påbörjades, och i de granskade akter över personer som avslutat sin behandling på Stegsholm, framgår

Tillsynsresultat

Datum
2009-12-16

Beteckning
7012-09-064968

även när den avslutades och varför. Anteckningar förs regelbundet men noteringarna handlar om ledighet, återfall och möten, oftast bara någon mening. Enstaka noteringar handlar om behandlingsprocessen. Möten med remittent finns noterat men inte innehållet i mötena.

Barn och närståendes situation uppmärksammas inte. I en akt framkommer att klienten vill ha kontakt med sina barn.

Noteringar om samverkan med beroendemottagning finns i samtliga akter.

De intervjuade klienterna antar att det förs journaler om dem, men ingen har läst dem. Två av klienterna uppger att de varit delaktiga i att göra en behandlingsplan och de också varit med vid uppföljning av denna. Den tredje vet inte om att det finns någon plan för genomförandet.

De intervjuade socialsekreterarna hade båda varit delaktiga att utforma en behandlingsplan. Denna behandlingsplan följdes upp och reviderades kontinuerligt. Den ena hänvisar även till att MAPS används som bas för en behandlingsplan.

Metoder

Stegsholm använder ett kognitivt behandlingsprogram som genomförs i form av samtalsgrupper och hemläxor. Behandlingsprogrammet omfattar tre delar ;

- Drogkunskap/beroendelära, en teoretisk genomgång av ex. beroendepersonligheten.
- Kognitivt behandlingsarbete, för att skapa förutsättningar för att ta eget ansvar och en möjlighet till personlig förändring.

Återkopplingsgrupp/eftervård

Stegsholms verksamhet syftar till att klienterna ska nå målen;

- Stabilitet i drogfrihet
- Personlig utveckling
- Möjlighet att behålla ett framtida boende
- Möjlighet att få och behålla ett arbete alternativt studera
- Ett ökat intresse för en aktiv och meningsfull fritid

Målet ”stabilitet i drogfrihet” försöker man nå genom drogkunskap/beroendelära. För att möta målet ”möjlighet till personlig utveckling” används kognitivt behandlingsarbete i grupp samt behandlingsprogrammet ”kriminalitet som livsstil”. Målet ”möjlighet att få och behålla ett framtida boende och arbete” möts med husmöten och sysselsättning/miljöterapi. För att introducera en aktiv drogfri fritid ingår olika aktiviteter i Stegsholms behandlingsprogram såsom friskvård, studiebesök. Individuellt stöd erhålls genom regelbundna samtal med kontaktperson.

Tillsynsresultat

Datum
2009-12-16

Beteckning
7012-09-064968

På Stegsholm vårdas endast män, detta för att det i blandad grupp är svårt att "fokusera på sig själv". De inskrivna har ofta en annorlunda kvinnosyn och detta tas upp i behandlingen. Stegsholms värdegrund uppges vara ett viktigt och användbart dokument i detta arbete enligt institutionschefen.

Samtliga intervjuade klienter tycker att de får hjälp med sina problem i behandlingen, samt att de blir lyssnade på.

De intervjuade socialsekreterarna var odelat positiva till den vård som ges på Stegsholm samt den uppmärksamhet respektive klient får.

Länsstyrelsens bedömning

Personal

Att all personal inom missbruksvården har rätt kunskaper och kompetens är en viktig kvalitetsfråga för den enskilde. Det är viktigt att det finns en planering för att alla medarbetare har en grundläggande lägsta kompetens för sina arbetsuppgifter. De som arbetar på Stegsholm har lämplig kompetens och de grundläggande kunskaperna som krävs för att utföra arbetet i enlighet med de behandlingsmetoder som används i arbetet.

Länsstyrelsen anser att den bemanning som är på Stegsholm motsvarar de inskrivnas behov.

System för kvalitetssäkring

Länsstyrelsens bedömning är att Stegsholm har en metodik för att på ett systematiskt sätt utveckla och säkra kvaliteten i arbetet. Uppföljningsbara mål finns fastställda och dokumenterade i en s.k. kvalitetsmatris. Det finns rutiner för uppföljning och utvärdering av hur kvalitetsarbetet bedrivs och personalen är delaktig i detta arbete. Uppföljning och utvärdering sker både på individnivå och på gruppnivå.

Stegsholm har rutiner för att systematiskt hämta in och ta tillvara på klienternas synpunkter på vården och verksamheten.

Dokumentation

Dokumentationen sker inte i enlighet med gällande lagstiftning. Behandlingsplaner upprättade i enlighet med SOSF 2003:20 saknas i samtliga akter som Länsstyrelsen granskat. Uppföljningsmöte med remittent dokumenteras att de ägt rum, men inte vad som beslutats eller diskuterats. Av de löpande journalanteckningar som förs framgår inte hur behandlingen fortskrider och den enskildes synpunkter på behandlingen finns inte dokumenterade. För att ha ett barnperspektiv bör det av journalen framgå om den inskrivne har barn och om han i så fall är vårdnadshavare.

Metoder

Av socialstyrelsens nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård framgår att en av de metoder som rekommenderas för opiatmissbrukare är läkemedelassisterad behandling i kombination med psykosocial behandling. Länsstyrelsen anser att de metoder som Stegsholm använder har evidens för målgruppen.

Säkerhet

Länsstyrelsens fokus för granskningen är om det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda missförhållanden i verksamheten.

Tillämplig lagstiftning

6 kap. 1 § andra stycket SoL

"Socialnämnden ansvarar för att den som genom nämndens försorg har tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård."

3 kap. 3, 15 §§ socialtjänstförordningen

SOSFS 2003:20 (S) "Hem för vård eller boende", 2 kap. 1 §, 3 kap 1 §

SOSFS 2006:11 (S) "Ledningssystem för kvalitet i verksamhet enligt SoL, LVU, LVM och LSS

Stegsholm har skriftliga ordningsregler. Ordningsreglerna går personal igenom med klienten i samband med inskrivningen. Den värdegrund som Stegsholm har utgör grunden för att hantera svåra situationer. Av värdegrunden framgår den människosyn som präglar verksamheten på Stegsholm och som ska genomsyra allt som sker. Det finns åtgärdsplaner för samtliga risksituationer som Länsstyrelsen frågat efter. För att förebygga risksituationer observerar och rapporterar personalen vid dagens konferens. Om något "ligger i luften" tar personalen det genom ett direkt samtal. Det finns möjlighet för klient att byta bostadshus om behov föreligger.

För att förhindra att droger och alkohol kommer in på Stegsholm tar verksamheten regelbundet urinprov och utandningsprov på klienterna både planerat och oplanerat. Att alkohol- och drogintag är förbjudet framgår av regelverket klienten skriver under vid inskrivningen. Vid tveksamheter angående urinprovresultat har Stegsholm tillgång till ett annat HVB inom Stockholm stads möjlighet till screening av urinprover.

Stegsholm uppger att det inte har inträffat sexuella övergrepp i deras verksamhet. Skulle något inträffa finns en skriftlig åtgärdsplan och man åtgärdar enligt en checklista som omfattar insatser på kort och på lång sikt. Man tar även stöd i sin värdegrund.

Tillsynsresultat

Datum
2009-12-16

Beteckning
7012-09-064968

För att förebygga och förhindra att patienterna skadar sig själva har personalen frågor om detta till patienten vid inskrivningstillfället. Personalen uppger att de försöker hitta tecken på att någon är utstött ur gruppen. För suicidnära klienter finns skriftliga arbetsrutiner och åtgärdsplan. Föreståndaren säger att om någon skadar sig själv eller om det finns suicidrisk tar man kontakt med klientens beroendemottagning för bedömning.

För att förebygga och förhindra att det i verksamheten förekommer fysisk eller psykisk misshandel finns uppmärksamhet på stämningar i gruppen. Skulle någon hota eller bli våldsam finns skriftlig åtgärdsplan samt checklista för krishantering.

Lokalerna beskrivs vara av god kvalitet. Då huset är från 1700-talet har det dock inte gått att handikappanpassa lokalerna. Boendet är uppdelat på fyra fastigheter och det finns ett separat byggnad med två rum och kök där klienten kan ta emot gästande närstående under helgerna.

De intervjuade klienterna känner till vad som händer om någon bryter mot alkohol/drog-förbudet. De tror också att personalen har riktlinjer för vad de ska göra om allvarliga händelser inträffar. De tycker även att lokalerna är trivsamma även om en påpekar att de är gamla. Två av de tre intervjuade klienterna känner sig trygga på Stegsholm, den tredje känner sig otrygg och lite rädd för att det ska komma in alkohol eller droger på behandlingshemmet.

Den ena av de intervjuade socialsekreterarna hade inte besökt Stegsholm, den andra ansåg lokalerna trivsamma och ändamålsenliga. Ingen av dem kände till de skriftliga rutiner som finns i säkerhetsarbetet. Den ena betonar att personalen har lång erfarenhet av målgruppen och att detta är en trygghet. Ingen av de intervjuade handläggarnas hade klienter med barn, varför ingen tagit ställning i frågan om lokalerna är lämpliga för barnbesök. Den ena uttryckte att den besökslägenhet som finns gör det lämpligt att ta emot barn på Stegsholm.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömning är att Stegsholm har ett upparbetat arbetssätt och förhållningssätt för att upptäcka, förebygga och åtgärda missförhållanden i verksamheten. Det finns också dokumenterat i skriftliga instruktioner, rutiner och handlingsplaner.

Delaktighet

Frågeställningen för länsstyrelsens granskning är om klienten är delaktig i planering och uppföljning och har möjlighet att påverka behandlingen.

Tillämplig lagstiftning

1 kap. 1 § 3:e stycket SoL

"Verksamheten ska bygga på respekt för människors självbestämmande och integritet".

3 kap. 5 § SoL "Socialnämndens insatser för den enskilde skall utformas och genomföras tillsammans med honom eller henne och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar."

11 kap. 6 § SoL "Dokumentationen ska utformas med respekt för den enskildes integritet. Den enskilde bör hållas underrättad om de journalanteckningar och andra anteckningar som förs om honom eller henne. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig ska detta antecknas."

3 kap. 3 § socialtjänstförordningen

SOSFS 2003:20 (S) "Hem för vård eller boende", 5 kap. 1 §

Redan vid inskrivning frågas vad klienten vill ha för innehåll i sin behandling. Detta följs sedan upp då den inskrivne tillsammans med sin kontaktperson gör MAPS-in. I Stegsholms behandling förekommer flera obligatoriska moment men enligt institutionschef och personal utgår behandlingen utifrån klientens behov på ett självklart sätt. Det finns en stor flexibilitet inom de obligatoriska momenten, klienterna sköter dagordningen och bestämmer innehållet i gruppverksamheten. Enligt personalen försöker behandlingen anpassas till klientens inlärningssätt. Klienternas individuella behov tillgodoses också genom att personalen tar hänsyn till ex. inskrivna med ADHD-problematik. De finns även möjlighet till individuella samtal med KBT-terapeut.

De inskrivna deltar i uppföljningsmöten och är med då behandlingsplanen revideras. Synpunkter på verksamheten kan framföras på husmöten, stormöten och direkt till personalen.

Två av de intervjuade klienterna säger att de varit med och påverkat utformningen av behandlingen. Den tredje menar att han inte varit delaktig utan tog det han erbjöds av socialtjänsten. Alla menar att personalen lyssnar på deras beskrivningar av behov och önskemål.

De intervjuade handläggarna menar att deras respektive klienter har getts möjlighet att påverka sin behandling inom de ramar som finns. De har lyssnat till klienternas behov och önskemål.

Länsstyrelsens bedömning

Trots att Stegsholm har ett relativt fast strukturerat behandlingsprogram ges klienterna möjlighet till delaktighet. Behandlingen anpassas så att personer med särskilda behov kan få ett mer individuellt bemötande.

Tillsynsresultat

Datum
2009-12-16

Beteckning
7012-09-064968

Stegsholm har rutiner och arbetssätt för att ta tillvara klienternas synpunkter/klagomål

Hälsa

Nyckelfrågan för länsstyrelsens granskning är om klienten får sina behov av hälso- och sjukvård tillgodosedda under placeringen.

Tillämplig lagstiftning

3 kap. 6 §, andra och tredje stycket socialtjänstförordningen
"Hem som ger vård och behandling åt missbrukare av alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel bör ha tillgång till läkare med särskilda kunskaper som är lämpade för denna verksamhet.
Dessutom bör hem som avses i denna bestämmelse ha tillgång till psykologisk expertis"

SOSFS 2003:20 (S) "hem för vård eller boende", 2 kap. 1 §

Den fysiska hälsan är ett frågeområde som förekommer i MAPS. Den inskrivnes kontaktperson följer sedan upp den fysiska hälsan under behandlingstiden.

Vid problem med den fysiska hälsan tar Stegsholm kontakt med Dalarö vårdcentral eller Handens närsjukhus. Enligt institutionschefen fungerar samarbetet bra med dessa vårdgivare. Institutionschefen uppger vidare att ett mål med vården är att de inskrivna ska få ett aktivt liv, därför gör verksamheten utflykter och spelar badminton, tennis mm. På Stegsholm finns tillgång till gym, pingis och möjlighet att använda båtar. Institutionschef och personal uppger att det är kontaktpersonen som följer upp den fysiska hälsan.

Tandvård är ett ämne som enligt personalen kommer upp vid inskrivning och finns i MAPS. Stegsholm försöker underlätta och stötta de inskrivnas kontakt med tandvården. Stegsholm har ett etablerat samarbete med folktandvården i Västerhaninge för akut tandvård och kostnadsförslag.

Även den psykiska hälsan förekommer som frågeområde i MAPS och den följs sedan upp dagligen i behandlingen. Vid behov stämmer verksamheten träff med den inskrivnes beroendemottagning för bedömning.

Alla intervjuade klienter är nöjda med det stöd de fått för sin fysiska hälsa. Vad gäller tandhälsan är en mycket nöjd och de andra två har inte tagit upp tandhälsa med personalen. Stödet för den psykiska hälsan är en av de intervjuade nöjd med medan de andra två inte tycker att de fått den hjälp de behövt.

De intervjuade handläggarna anser att deras klienter fått sina behov av fysiskt och psykiskt stöd av respektive beroendemottagning. Tandhälsa var inte aktuellt i något av fallen.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömning är att Stegsholm har förutsättningar att uppfylla klienternas behov av hälso- och sjukvård.

Barn och närstående

Länsstyrelsens fokus för granskningen är att uppmärksamma hur barnperspektivet i lagstiftningen tillämpas och undersöka hur närståendes situation uppmärksammas.

Tillämplig lagstiftning

1 kap. 2 § SoL

"När åtgärder rör barn skall det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. Med barn avses varje människa under 18 år."

6 kap. 1 § andra och tredje stycket SoL

"Socialnämnden ansvarar för att den som genom nämndens försorg har tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård. Vården bör utformas så att den främjar den enskildes samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön."

14 kap. 1 § SoL

"Var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd bör anmäla detta till nämnden."

Vid inskrivning tar Stegsholm reda på hur klientens nätverk ser ut, men detta dokumenteras inte rutinmässigt. Relationer är sedan ett vanligt tema i behandlingsgrupperna. Stegsholm stöttar i kontakten med barn och anhöriga och uppmuntrar besök. Det finns en övernattningsstuga om två rum och kök separerad från övrig verksamhet där klienten kan boka in sig på helgerna.

Stegsholm har ingen egen anhörigutbildning utan hänvisar i förekommande fall till andra verksamheter.

Institutionschef och personal känner till reglerna om anmälningsskyldighet enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen.

För att stärka den enskildes nätverk är man öppen för att klienterna ska knyta nya kontakter. Stegsholm förmedlar kontakt med NBN (nobba brass och nubbe), brukarföreningar och de som vill får hjälp att ta sig till NA-möten enligt personalen.

Två av de intervjuade klienterna tycker att Stegsholm är en lämplig miljö att ta emot barn i, de påpekar särskilt "besökslägenheten". Den tredje är orolig för att någon skulle kunna vara påverkad på Stegsholm. En har fått mycket stöd att träffa

sin dotter i dotterns hemkommun. Alla kände till att det finns regler som styr då man tar emot barn på besök.

Båda handläggarna säger att barn och närstående diskuterades i samband med planeringen och i ett fall var kontakten med mamma viktig och fanns med i behandlingsplanen. Ingen av deras klienter hade barn, men den ena kände till besökslägenheten och tyckte att det var ett bra initiativ.

Länsstyrelsens bedömning

Till viss del uppmärksammar Stegsholm barns situation, men det kan göras tydligare i dokumentationen. En rubrik för om den inskrivne har barn och i så fall om denne är vårdnadshavare kan med fördel finnas på "försättsbladet" i journalen för att tydligare uppmärksamma detta.

Stegsholm har rutiner för att klienterna ska kunna ta emot sina barn, besöksstugan är ett bra initiativ, de är också tydliga med att det är barnets behov som ska styra umgänget. Besöksstugan används även för att träffa närstående, men då Stegsholm inte har ett eget anhörigprogram, hänvisas till andra verksamheter för denna grupp.

Samverkan

Nyckelfrågan i länsstyrelsens granskning har varit att undersöka om det finns brister i samverkan som innebär att personer med missbruk eller beroende inte får sina behov tillgodosedda.

Tillämplig lagstiftning

3 kap. 5 § SoL

"Socialnämndens insatser för den enskilde ska utformas och genomföras tillsammans med honom eller henne och vid behov i samverkan med andra samhällsorgan och med organisationer och andra föreningar."

6 kap. 1 § 2a och 3:e stycket SoL

"Socialnämnden ansvarar för att den som genom nämndens försorg har tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård. Vården bör utformas så att den främjar den enskildes samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön."

6 kap. 4 § SoL

"Vård i familjehem eller hem för vård eller boende ska bedrivas i samråd med socialnämnden."

3 kap. 4 § socialtjänstförordningen

SOSFS 2003:20 (S) "Hem för vård eller boende", 5 kap. 1 §

Uppföljning med remittent sker med c:a en månads mellanrum. Klienten deltar alltid. Stegsholm har möjlighet att förlägga uppföljningsmötet hos remittent om det underlättar samverkan. Institutionschefen anser att grunden för Stegsholms arbete är samverkan, man samverkar framförallt med ITOK där Stegsholm ingår som vårdgivare. Enligt verksamhetsberättelsen från 2008 utvecklas samarbetet med alla beroendemottagningar i Stockholms län i ärende där klienterna har läkemedelsassisterad behandling. Samverkan med andra institutioner som bedriver läkemedelsassisterad behandling inom Stockholm HVB vuxna är också ett område där samarbetet beskrivs som viktigt för att utväxla olika erfarenheter.

Stegsholm har alltid avslutningsmöten med klient och remittent, även om det skett en oplanerad utskrivning.

Klienterna svarar i intervjuerna att de tycker att samverkan sker utifrån deras behov och att den samverkan som skett varit tillräcklig.

De intervjuade handläggarna betonar att samverkan fungerat väldigt smidigt och att det är mycket lätt att samverka med Stegsholm, de är flexibla och snabba med att rapportera om något inträffat. I bägge fallen skedde samverkan med klient, Stegsholm, beroendemottagning och frivård.

Länsstyrelsens bedömning

Stegsholm har en kontinuerlig kontakt med remittent för planering och uppföljning av behandlingen utifrån klientens behov. Verksamheten samverkar med interna och externa aktörer i de fall verksamheten inte kan tillgodose klientens behov inom den egna verksamheten.

Länsstyrelsens bedömning är att Stegsholm uppfyller lagstiftningen och dess intentioner när det gäller samverkan med andra aktörer.